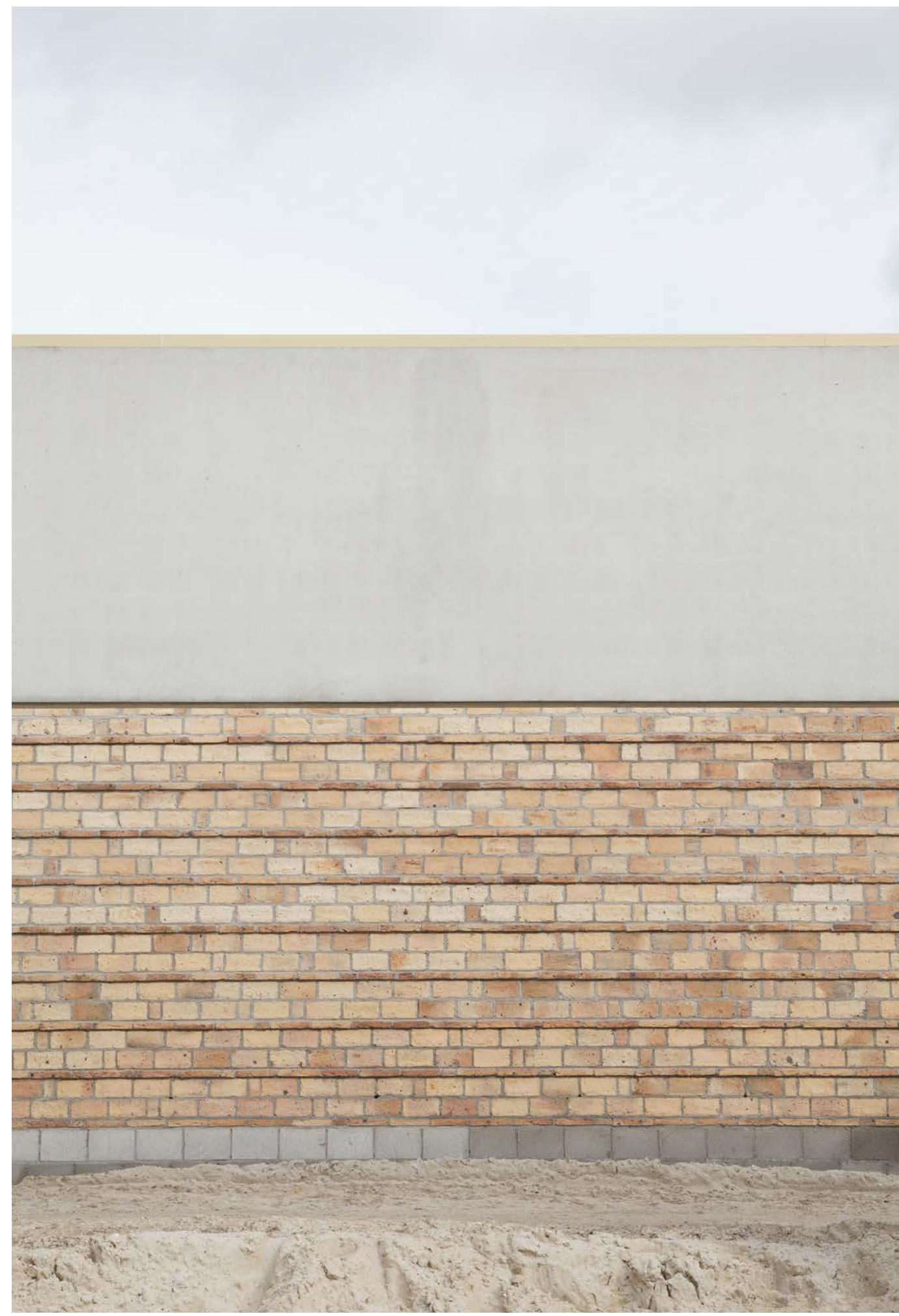

a2o-architecten

statie stuifduin

Access path / Chemin d'accès / Toegangpad

- 3 prologue
- 4 avant-propos
- 5 woord vooraf
- 7 plea in favour of a 'living' crematorium
- 14 plaidoyer en faveur d'un crématorium «vivant»
- 16 pleidooi voor een 'levend' crematorium

- 19 the conquered primaeval landscape
- 20 l'assujetissement du paysage originel
- 20 het overwonnen oerlandschap

- 33 behind the gate, ...
- 32 derrière le portail, ...
- 32 achter de poort, ...

- 45 romanticism
- 46 romantisme
- 46 romantiek

- 49 nature
- 52 nature
- 53 natuur

- 55 the commonplace
- 58 le quotidien
- 59 het alledaagse

- 61 ruin
- 64 ruines
- 65 ruïne

- 67 epilogue
- 66 epiloog
- 66 epilogue

- 68 index

Great Hall / Le Grand Hall / Grote Zaal

Cremation room and antechamber / Chambre de crémation et antichambre / Crematieruimte en antichambre

Dunes surrounding the maternity hospital of 'Kindsheid Jezus', Lommel / Des dunes entourent l'hôpital et la maternité de 'Kindsheid Jezus', Lommel / Duinen omringen de 'Kindsheid Jezus Kliniek en Moederhuis', Lommel

The 'stuifduin', dunes of shifting sand, constitute a special and characteristic element in the original landscape of Lommel (BE). The sand that makes up the dunes, is constantly shifting under the influence of the wind. Today, only fragments remain, also among the pine trees of the present cemetery. Old postcards show what it was like in the past. The memory of the shifting dunes reinforces the choices that we make.

La «stuifduin», dune à la dérive, est un élément caractéristique du paysage original de Lommel (BE). Le sable qui forme les dunes est en mouvement constant sous l'influence du vent. Aujourd'hui, il n'en reste guère que des réminiscences, qui se découvrent notamment entre les conifères du cimetière actuel. Les vieilles cartes postales donnent une idée de ce à quoi ressemblait le paysage jadis. L'évocation de ces dunes si particulières forme le socle de notre prise de décision.

De 'stuifduin' is een bijzonder en karakteristiek element in het oorspronkelijke landschap van Lommel (BE). Het zand waaruit de duinen zijn opgebouwd, is onder invloed van wind voortdurend in beweging. Vandaag resten enkel nog fragmenten, ook tussen de naaldbomen van de huidige begraafplaats. Oude prentkaarten geven een beeld van hoe het vroeger was. De herinnering aan deze stuifduinen versterkt de keuzes die we maken.

statie stuifduin prologue

Until well into the 1960s, the average Belgian preferred to be buried in a graveyard. This has changed due to new beliefs, an altered view on dying, and increasing multiculturalisation, and has created a demand for alternatives, including cremation.

Since 1971, cremation is provided for in the law. Almost fifty years later, the number of cremations has risen to an estimated 50,000, or about half of all deaths. To meet this demand, the intermunicipal companies that manage the crematoria jointly decided in 2010 to plan the creation of thirteen new installations, to complement the existing eleven crematoria, and distribute them judiciously across the Belgian territory.

In Flanders, the construction of these new installations was supervised by the 'Team Vlaams Bouwmeester' within the Open Calls procedure. Staatie Stuifduin was the result of such an Open Call, and it thus follows the example of its illustrious predecessors, such as the crematoria in Zemst (Christian Kieckens/DAE), Kortrijk (Eduardo Souto de Moura), Holsbeek (RCR arcquitectos/Coussé & Goris architecten), Aalst, and Sint-Niklaas (both by Kaan Architecten). The crematorium in Oostende, by Office kgdvs, is still under construction.

It need not surprise anyone that the Team Vlaams Bouwmeester was keen to take charge of this programme and that the procedure yielded various high-quality results. Considering the recent introduction of cremation in Western death culture, the typology of the crematorium was relatively uncharted territory. Unlike other public and semi-public buildings, such as churches, schools and libraries, there were no centuries-old proven typologies or decades of typological research to fall back on. The procedure and the supervision by the Team Vlaams Bouwmeester of the client enabled the latter to make a well-founded choice in favour of architects who not only possessed the competencies to develop a new typology, but also to translate a complex programme spatially into a meaningful place.

This complexity concerns in particular the almost impossible combination of a ceremonial space with sacral ambitions where people experience a fundamental moment in their circle of family or friends, and a high-tech machine that is subject to strict regulations. Add to this the fact that crematoria, due to environmental legislation, are usually built in peripheral locations and often need to make do with a lost strip alongside an industrial site or business estate, far from the village centre.

Staatie Stuifduin was spared this fate. The site is situated in a unique location, surrounded by a historic landscape that is experiencing a healing vitality thanks to a restoration process and from which the building almost literally arises. Or rather, the buildings, because the answer that a2o architecten formulated to the typological issue lay in dissecting the programme into three buildings. Three spaces – a technical one, a sacral one and a convivial one – embracing a fourth outer space. The walk through the dune landscape towards the crematorium is thus extended between the buildings and refers not only to the classical walk from the church across the graveyard towards the pub, or, in a more existential way, to the walk of life itself. The route also describes a spatial figure that, supported by a dune path and a cloister, prevents the spaces from becoming separate architectural moments, but rather constitute a unified design.

Caspar David Friedrich, *Monastery Graveyard in Snow*, 1811-1818

Access path to Statie Stuifduin, Lommel / Chemin d'accès à Statie Stuifduin, Lommel / Toegangspad tot Statie Stuifduin, Lommel

The only thing that remains of the once grand abbey, is a demolished nave, possibly that of the church. Now used as a cemetery, it is surrounded by majestic trees. Friedrich here mixes Christian with pagan symbolism. Sacred trees were traditionally associated with rites, life span and immortality. Amongst the dilapidated trees, the monks make their way to the sanctuary.

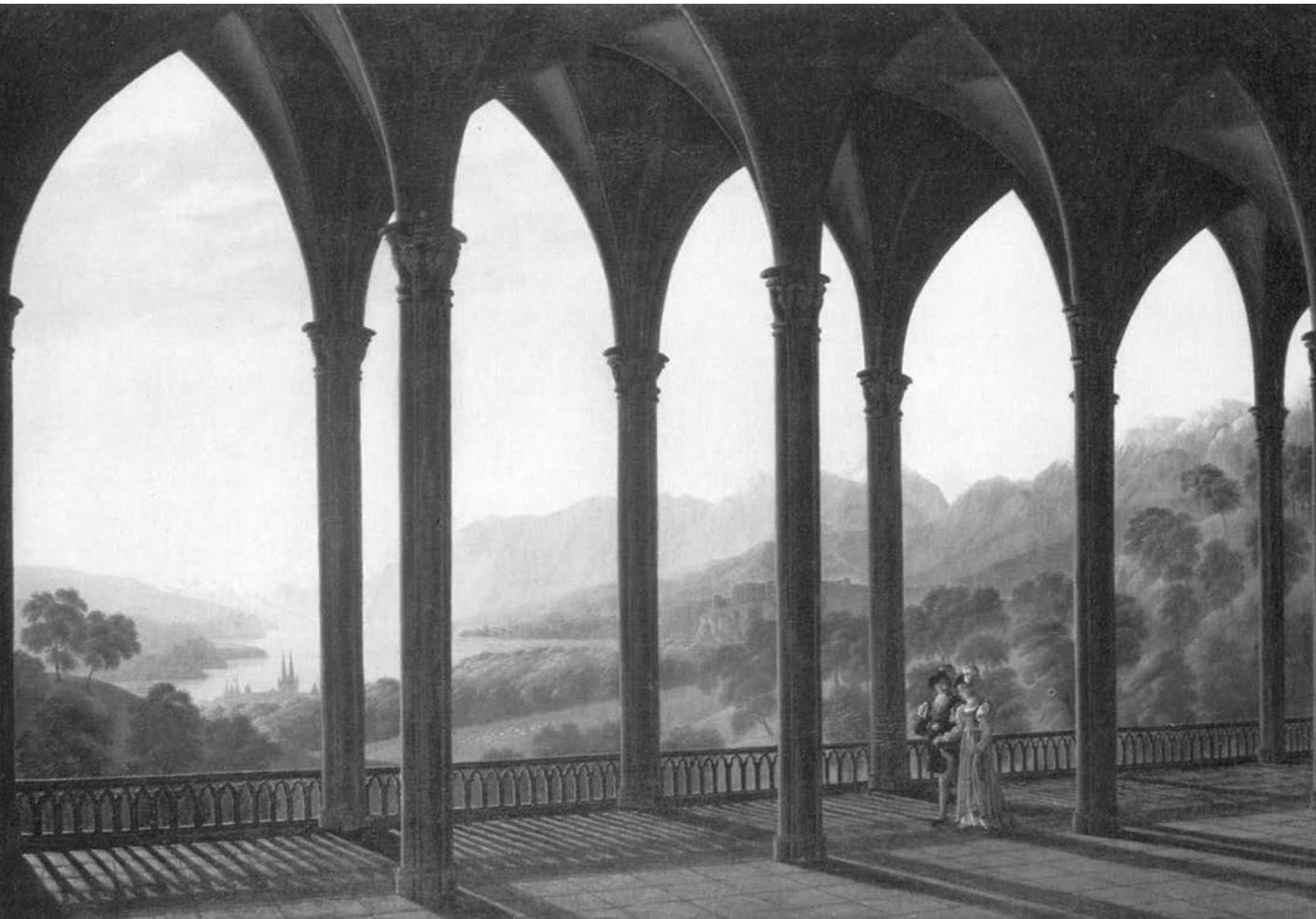
La seule chose qui reste de l'ancienne abbaye est une nef en ruine, probablement celle de l'église. Aujourd'hui utilisée comme cimetière, elle est entourée d'arbres majestueux. Friedrich mélange ici les symbolismes chrétien et païen. Les arbres sacrés étaient traditionnellement associés aux rites, à la longévité et à l'immortalité. Entre les arbres entaillés, les moines trouvent leur chemin vers le sanctuaire.

Het enige wat overblijft van de ooit grote abdij is een verwoest schip, misschien dat van de kerk. Nu gebruikt als een begraafplaats, wordt het omringd door majestueuze bomen. Friedrich vermengt hier christelijke met heidense symboliek. Heilige bomen werden van oudsher geassocieerd met riten, levensduur en onsterfelijkheid. Tussen de gehavende bomen banen de monniken zich een weg naar hun heiligdom.

In a rediscovered nature, the access path cuts through an undulating carpet of dark brown bushes with pink heather. In the background, the formal idiom of the ruin ensures that the building does not want to shine, but rather shows a restrained force. Stripped of all dramatic nature, the landscape prevails over the building.

Dans la nature redécouverte, les chemins se déploient comme des incisions nettes dans un tapis ondulant fait d'arbustes sombres alternant avec le rose de la bruyère. En toile de fond, le langage formel de la ruine signale une structure qui n'entend pas briller mais témoigner d'une puissance contenue. Dépouillé de toute dramatique, le bâtiment marque le pas par rapport au paysage.

In de herontdekte natuur loopt het toegangspad als strenge insnijding door een golvend tapijt van donkerbruine struiken met roze heidebloemen. Op de achtergrond maakt de vormtaal van de ruïne dat het gebouw niet wil schitteren, maar eerder getuigt van een ingetogen kracht. Ontdaan van alle dramatiek, primeert het landschap op het gebouw.

Karl Friedrich Schinkel, *Landscape with Gothic Arcades*, 1811

Cremation room with a view of the antechamber, Statie Stuifduin, Lommel / Chambre de crémation avec vue sur antichambre, Statie Stuifduin, Lommel / Crematieruimte met zicht op antichambre, Statie Stuifduin, Lommel

Architecture, by virtue of its basic function – to accommodate – is capable of bringing man closer to a natural element: a sublime object, far enough not to elicit fear, but close enough for one to realize with a shiver that a confrontation would destroy him. In this way, architecture just manages to generate the sublime more intensely: looking out across a ravine, as in Schinkel's painting, experiencing a storm while sitting in front of the fire at home, standing on top of a skyscraper's observation platform...

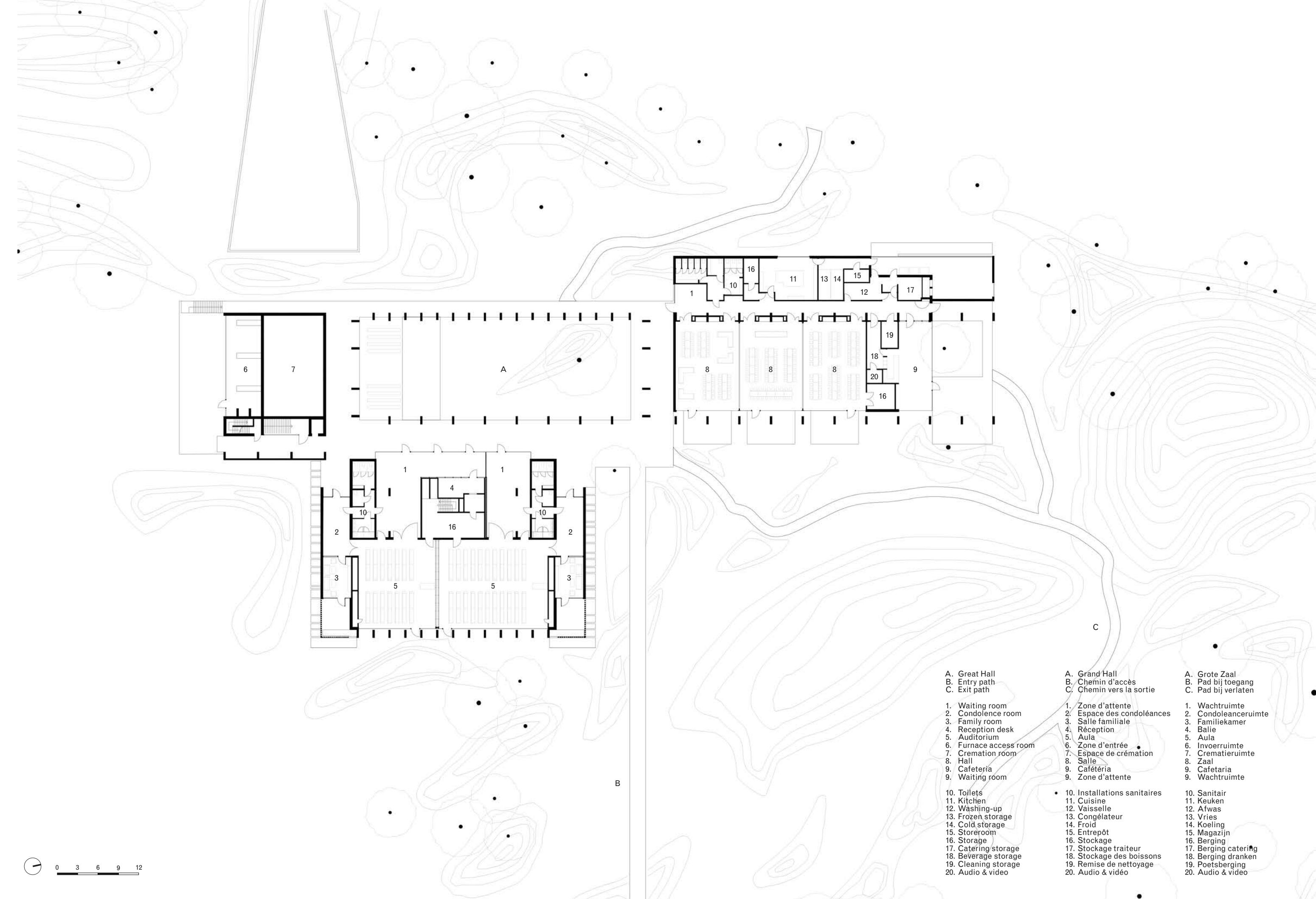
L'architecture, par sa fonction fondamentale d'hébergement, est capable de rapprocher l'homme d'un élément naturel: un objet sublime suffisamment éloigné pour ne pas susciter la peur, mais assez proche pour permettre de réaliser dans un frisson qu'une confrontation avec cet élément pourrait le détruire. Ce faisant, l'architecture est en mesure de susciter le sublime de manière très intense: regarder par-delà un ravin comme dans la peinture de Schinkel, subir le joug de la tempête assise face à l'âtre de notre cheminée, se tenir debout sur le pont d'observation en verre d'un gratte-ciel...

Architectuur is door haar basisfunctie, het herbergen, in staat de mens dichter te brengen bij een natuurlijk element: een subliem object dat veraf genoeg is om geen angst op te wekken, maar nabij genoeg voor de huivering dat een confrontatie hem zou vernietigen. Op die manier is architectuur net in staat om het sublieme intenser op te wekken: uitkijken over een ravijn als in Schinkels schilderij, een storm ervaren terwijl je aan het haardvuur zit, op het glazen observatiedek van een wolkenkrabber staan...

The lowered garden at the entrance to the furnaces, a concrete and steel antechamber, is a victory over nature, but will slowly be reclaimed by nature. Here, the sublime is not sought in the architecture, but in the proximity of the natural.

Le jardin enterré à l'entrée des fours, antichambre de béton et d'acier, a été conquis sur la nature, mais il sera lentement repris par elle. Ici, le sublime n'est pas recherché dans l'architecture, mais dans la proximité du naturel.

De verdiepte tuin bij de invoerruimte van de ovens, een antichambre van beton en staal, is een overwinning op de natuur, maar zal langzaam door de natuur terug overgenomen worden. Het sublime wordt hier niet gezocht in de architectuur, maar in de nabijheid van het natuurlijke.

Caspar David Friedrich, *Wanderer above the Sea of Fog*, 1818

romanticism 19th century

The combination of society's quest for death as part of human nature as well as the ambiguous dynamics of the existing landscape of Lommel, shows characteristics that we also find in the 19th-century art movement of Romanticism.

The rapidly changing society after the industrial and French revolutions, increasing secularisation and the subsequent rediscovery of nature, typical of Romanticism, show likenesses with the sentiments of our own times. A thorough understanding of Romanticism is therefore one of the contributing factors to the design of Statie Stuifduin.

Prior to the early period of the Romantic Era, there was a great schism in history: the French revolution (1789). The collapse of state power, the coup de grâce for the Ancien Régime, the industrial revolution, the Declaration of the Rights of Man and of the Citizen: all these events had a mythical radiance even at that time and were regarded as the primal scenes of a new era. Today, it seems like a single historic moment, but for people at the time, it must have been a wearying and confusing process.

Intellectuals regarded it as the triumph of Enlightenment, ratio and science. These events were not just considered as the fall of an unjust society, but there was also hope that political change would give rise to a better, freer man. The belief in the revolution decreased, however, when the Enlightenment proved tyrannical in its tendency to want to start with a clean slate. They made short shrift with tradition, religion, customs and history. Freedom and human rights were proclaimed, but these did not provide protection against the suppression by new rulers.

In this atmosphere, a movement flourished that would later be called Romanticism. Romanticism responded in an emotional way to the Enlightenment ratio taken to extremes, with attention to the instinctive, continuity, the natural, the ordinary (and related amazement about these). There was a predilection for mystery, the belief in calculability and transparency of the world weakened. Ratio is making it too easy for itself: after all, it was unable to fathom the depth of life and its dark sides.

A more detailed description of Romanticism is complicated, a split nature that appears to consist of discrepancies. Sometimes it is reactionary and progressive, at other times it longs for a past. There are sweet depictions, but also horrifying scenes. It is this very paradox that constitutes much of its attractiveness.

Dutch philosopher Maarten Doorman therefore argues that Romanticists, rather than a movement from the visual arts, music, philosophy or literature, should be regarded as a mental attitude. Romanticism provided a new, revolutionary view on life and more and more contemporary philosophers claim that this romantic view plays an increasingly decisive role in the twenty-first century. British philosopher Isaiah Berlin, for example, calls Romanticism the greatest revolution in Western awareness, reflected among other things in the contemporary attitude towards concepts such as nature, the commonplace and ruin.

Each concept constitutes a diptych that expresses both the historical 19th-century meaning and its relevance for the 21st century.

La combinaison entre, d'une part, la vision que possède toute une société de la mort en tant que partie intégrante de la nature humaine et, d'autre part, la dynamique équivoque du paysage de Lommel présente des caractéristiques que l'on retrouve également dans le Romantisme, mouvement artistique du 19e siècle.

L'évolution rapide de la société à l'issue des révoltes industrielles et françaises, la sécularisation croissante et la redécouverte de la nature, caractéristique du Romantisme, présentent des similitudes avec notre propre esprit du temps. Une bonne compréhension du Romantisme s'avère donc nécessaire pour appréhender Statie Stuifduin.

L'ère préromantique est marquée par une rupture majeure dans l'histoire: la Révolution française (1789). L'effondrement du pouvoir de l'État, la mise à mort de l'Ancien Régime, la révolution industrielle, la déclaration des droits de l'homme et du citoyen : tels sont des événements qui développent tôt une aura mythique et apparaissent d'emblée comme les scènes primitives d'une ère nouvelle. Un moment historique qui, à l'époque, fut probablement synonyme d'épuisement et de confusion aux yeux des contemporains.

Les intellectuels y voient le triomphe des Lumières, de la rationalité et de la science. C'est, prétendent-ils, la fin d'une société injuste et l'espoir d'un bouleversement politique apte à faire advenir un homme meilleur et libre. La foi dans la Révolution s'abîme cependant lorsque les Lumières se révèlent tyranniques dans leur volonté de faire table rase de tout. De la tradition, de la religion, des coutumes et de l'histoire. La liberté et les droits de l'homme ont été proclamés, mais ils ne protègent pas contre l'oppression qu'exercent les nouveaux dirigeants.

romantiek 19de eeuw

De combinatie van de maatschappelijke zoektocht naar de dood als deel van de menselijke natuur en de ambigue dynamiek van het aanwezige landschap van Lommel, vertoont kenmerken die we ook terugvinden in de romantiek, de 19de eeuwse kunststroming.

De snel veranderende maatschappij volgend op de industriële en Franse revolutie, de toenemende secularisatie en de daaropvolgende herontdekking van de natuur, eigen aan de romantiek, vertonen gelijkenissen met onze eigen tijdsgeest. Een goed begrip van de romantiek ligt daarom mee aan de basis van Statie Stuifduin.

Voorafgaand aan de vroege romantiek vond een grote breuk in de geschiedenis plaats: de Franse revolutie (1789). De ineenstorting van de staatsmacht, de doodsteek aan het ancien régime, de industriële revolutie, de verklaring van mensen- en burgerrechten: het zijn gebeurtenissen die op het moment zelf al een mythische glans hadden en als oerscènes van een nieuwe periode werden aanzien. Vandaag lijkt het één groot historisch ogenblik, maar voor tijdgenoten moet het een vermoeiend en verwarrend proces zijn geweest.

Intellectuelen zagen dit als de triomf van het verlichtingsdenken, de ratio en de wetenschap. Men beschouwde deze gebeurtenissen niet enkel als de ondergang van een onrechtvaardige maatschappij, maar hoopte ook dat de politieke verandering een betere, vrije mens tevoorschijn zou brengen. Het geloof in de revolutie nam echter af naarmate de verlichting tiranniek bleek te zijn in haar neiging schoon schip te willen maken. Er werd komaf gemaakt met traditie, religie, gewoontes en geschiedenis. Vrijheid en mensenrechten werden geproclameerd, maar ze beschermden niet tegen de onderdrukking door nieuwe machthebbers.

Dans ce contexte, un courant se fait jour, qui prendra le nom «Romantisme». Le personnage romantique réagit émotionnellement aux limites des Lumières en prêtant attention à l'émotionnel, à la continuité, au naturel, au banal (et à l'émerveillement qu'il suscite). Un désir de mystère se fait jour, et la croyance en la prévisibilité et en la transparence du monde s'affaiblit. La raison, échouant à saisir la complexité et l'insondable de l'existence, s'apaise.

Décrire plus en détail le romantique est complexe: c'est un personnage divisé qui semble constellé de contradictions, tour à tour progressiste et passiste. Dans le Romantisme, des représentations charmantes alternent avec des scènes terrifiantes. C'est précisément dans ces paradoxes que réside une grande part de l'attrait de ce courant artistique.

Le philosophe néerlandais Maarten Doorman soutient que le Romantisme, plus qu'un mouvement issu des beaux-arts, de la musique, de la philosophie ou de la littérature, devrait davantage être considéré comme un état d'esprit. Le Romantisme propose une nouvelle vision révolutionnaire de l'existence, et les philosophes contemporains sont de plus en plus nombreux à soutenir le caractère prééminent de la vision romantique dans l'appréhension de notre 21e siècle. C'est ainsi que le philosophe britannique Isaiah Berlin qualifie le Romantisme de révolution majeure de la conscience occidentale, qui reflète notamment les attitudes contemporaines à l'égard de concepts tels que la nature, le quotidien et les ruines. Chaque concept forme un diptyque qui convoque, d'une part, sa signification historique au 19e siècle et, d'autre part, sa pertinence pour le 21e siècle.

Caspar David Friedrich, *Village Landscape in Morning Light*, 1822

In deze atmosfeer kwam een stroming tot bloei die later zou bekend komen te staan als romantiek. De romantiek reageerde op een emotionele manier op de doorgeslagen verlichtingsratio met aandacht voor het gevoelsgemak, de continuïteit, het natuurlijke, het banale (en de verwondering daarover). Er onstond een hang naar mysterie, het geloof in de berekenbaarheid en de transparantie van de wereld werd zwakker. De rede maakte het zich te gemakkelijk, ze was immers niet in staat om de diepte van het leven en de schaduwzijden te vatten.

Het verder omschrijven van de romantiek is complex, een gespleten karakter dat uit tegenstellingen lijkt te bestaan. Nu eens is ze reactionair en progressief, dan weer verlangt ze naar een verleden. Er zijn lieflijke voorstellingen, maar eveneens angstaanjagende scènes. Net in die paradoxen schuilt in grote mate haar aantrekkracht.

De Nederlandse filosoof Maarten Doorman argumenteert dan ook dat de romantiek, eerder nog dan een stroming uit de beeldende kunst, muziek, filosofie of literatuur, moet gezien worden als een geesteshouding. De romantiek leverde een nieuwe, revolutionaire kijk op het leven en steeds meer hedendaagse filosofen betogen dat deze romantische kijk in de 21ste eeuw een steeds belangrijker rol speelt. Zo benoemt Brits filosoof Isaiah Berlin de romantiek als de grootste revolutie in het westerse bewustzijn, die ondermeer zichtbaar is in de hedendaagse houding ten opzichte van begrippen als de natuur, het alledaagse en de ruïne. Ieder begrip vormt een tweeluik dat zowel de historische 19de eeuwse betekenis toont, als de relevantie voor de 21ste eeuw.

Joseph Mallord William Turner, *Tintern Abbey: The Crossing and Chancel, Looking Towards the East Window*, 1794

ruin 19th century

Romanticism brought along a highly recognisable 'ruin lust'. Apart from a few hints in frescos and mosaics, the Greeks and the Romans had had little aesthetic affiliation with the ruin as such. Hardly present during the Middle Ages, in the Renaissance – the advent of modernity – the ruin slowly became an aesthetic concept. However, with Romanticism, the meaning of the ruin shifted completely from an allegorical background to a central reminder of the past.

The main reason for this was the rediscovery of Roman and Greek relics during the grand tours, the emerging tourism of those days, the start of the archaeological excavation of Pompeii and an increasing awareness of historical documentation. This created such an aesthetic reinterpretation of these artefacts that the appreciation pervades the Romanticist basic categories such as the sublime and the picturesque.

At the beginning of the 20th century, the German sociologist Georg Simmel described architecture as the only art form in which the will of the spirit and the need of nature come together in a real place, a place where the downward force of gravity and the upward way of thinking are kept in balance. However, in the case of ruins, Simmel states, the natural aspect gets the upper hand as brute, downward, crumbling force that creates a new unity of meaningful, intelligible shapes.

In an attempt to define the ruin, the British author and art historian Brian Dillon states that the ruin is both a contemporary and a historical paradox. What has been ruined, is on the one hand a relic and a portal to the past, the decline a reminder of the passage of time. On the other hand, the ruin survives; after all, a certain part of the building must remain standing in order to be able to speak of a ruin, rather than a heap of stone. In addition, the ruin takes the spectator to the future: it looks forward to a present that will experience a similar decline.

In spite of its state of dilapidation, the ruin looks as if it will survive the spectator. The fragmented irregularity of the ruin is a restrained force and an invitation to a new, natural equilibrium.

The Romanticist appreciation of the ruin has remained intact until today. Work by Nadav Kander shows how existing buildings or defunct infrastructures turn into ruinous carriers. More than giving a function to existing buildings, there is today also a wilful pursuit of a ruinous phase. In urban projects, the former courses of rivers are uncovered, in public spaces, concrete surfaces or tightly cropped lawns make way for natural gardens, building structures strive for the integration of nature, technologies aim to include natural processes. No longer a city, but not nature yet either.

L'appréciation romantique de la ruine existe toujours à l'heure actuelle. Les travaux de Nadav Kander montrent comment des bâtiments actuels ou des infrastructures désafectées revendentient leurs ruines. Au-delà du simple remplissage des structures existantes, il existe aujourd'hui une aspiration délibérée à une esthétique et à une vérité de la ruine. Dans des projets urbains, d'anciens cours d'eau sont à nouveau exposés; dans l'espace public, le béton et l'herbe millimétrée font place à l'ensauvagement de l'espace. Les nouvelles constructions cherchent à intégrer la nature, et les techniques contemporaines visent à inclure des processus naturels. Ce n'est plus la ville, mais ce n'est pas non plus la nature.

De romantische appreciatie voor de ruïne is vandaag onveranderd gebleven. Werk van Nadav Kander toont hoe bestaande gebouwen of buiten werking gestelde infrastructuur als ruïneuze dragers worden ingegeuld. Meer nog dan het invullen van bestaande structuren, is er vandaag ook een moedwillig streven naar een ruïneuze fase. In stadsprojecten worden oude rivierlopen opnieuw blootgelegd, in publieke ruimte maakt beton of gemillimeterd gras plaats voor wilde tuinen, in gebouwstructuren wordt de integratie van natuur gezocht, technieken beogen een inclusie van natuurlijke processen. Niet langer stad, maar ook nog geen natuur.

We wensen iedereen te danken die heeft bijgedragen aan het welslagen van dit project. In eerste instantie al de medewerkers. Maar ook en niet in het minst de opdrachtgevers, de collega's, de studiebureaus en de aannameurs waarmee we graag samenwerken.

Nous souhaitons remercier toutes les personnes qui ont contribué à la réalisation de ce projet. Dans un premier temps, les contributeurs. Mais aussi, et surtout, nos clients, collègues, bureaux d'étude et entrepreneurs avec lesquels nous avons le plaisir de collaborer.

We would like to thank everyone who has contributed to the successful completion of this project, from the early days until today. Firstly, all contributors. But also, and not in the last place, our clients, colleagues, consultancies and contractors with whom we have the pleasure of working together.

client	a2o thanks all employees
Pontes	Luca Beeftink, Jo Berben, Gie Bleukx, Françoise Boniver, Philippe Breels, Luc Vanmuyzen and Studio Luc Derycke. The hours we worked on this book together, became increasingly pleasant and creative moments. For this we are grateful.
contractor	
Vanhout nv	
stability engineering	
Stubec	
Macobo Engineering	
building services engineering	
Boydens Engineering	Ce livre n'aurait pu être réalisé sans l'engagement tant de l'éditeur que du concepteur: Philippe Breels, Luc Vanmuyzen et Studio Luc Derycke. Les heures passées ensemble à la réalisation de cet ouvrage sont devenues des moments de plus en plus agréables et créatifs. Pour cela, nous vous remercions.
project management	
BoPro	Dit boek kon alleen maar verwezenlijkt worden door grote betrokkenheid van de eindredactie en de vormgever van dit boek: Philippe Breels, Luc Vanmuyzen en Studio Luc Derycke. De uren die we samen aan dit boek hebben gewerkt waren steeds aangename en creatieve momenten. Waarvoor onze dank.
landscape restoration	
Buro Landschap	
interior design	
Simoni Architecten	
art	
Jan De Cock Warner Berckmans Ilse van Roy	
art historian	
Jan De Zutter	
architecture	
a2o-architecten	

This book could only be made because of the great commitment of both the editors and the designer: Philippe Breels, Luc Vanmuyzen and Studio Luc Derycke. The hours we worked on this book together, became increasingly pleasant and creative moments. For this we are grateful.

Ce livre n'aurait pu être réalisé sans l'engagement tant de l'éditeur que du concepteur: Philippe Breels, Luc Vanmuyzen et Studio Luc Derycke. Les heures passées ensemble à la réalisation de cet ouvrage sont devenues des moments de plus en plus agréables et créatifs. Pour cela, nous vous remercions.

Dit boek kon alleen maar verwezenlijkt worden door grote betrokkenheid van de eindredactie en de vormgever van dit boek: Philippe Breels, Luc Vanmuyzen en Studio Luc Derycke. De uren die we samen aan dit boek hebben gewerkt waren steeds aangename en creatieve momenten. Waarvoor onze dank.

a2o | atelier voor architectuur en omgeving

Timmerhoutkaai 4
B-1000 Brussel

Vissersstraat 2
B-3500 Hasselt

www.a2o.be

Statie Stuifduin
Vonderdreef 10
B-3920 Lommel
www.pontes.be

text
All texts by Philippe Breels, unless stated otherwise / Alle teksten zijn geschreven door Philippe Breels, mits anders vermeld / Tous les textes sont écrits par Philippe Breels, sauf mention contraire

translation
Nancy Matis
Paul Nekeman

graphic design
Luc Derycke
Jeroen Wille
Studio Luc Derycke

photographers
Stijn Bollaert
Michael Joris

visualisations
Stefaan Evers

image selection
Philippe Breels
Stefaan Evers

maquette
Gie Bleukx

sketches
Luc Vanmuyzen

editor
Jo Berben
Stefaan Evers
Jonas Knapen
Luc Vanmuyzen

editor-in-chief
Philippe Breels
Luc Vanmuyzen

lectors
Jo Berben
Stephanie Heylands
Bart Hoylaerts
Jonas Knapen
Ingrid Mees
Wout Sorgeloos
Luc Vanmuyzen

© 2018 nai010 publishers and a2o architecten, Rotterdam and Brussels. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

For works of visual artists affiliated with a CISAC-organization the copyrights have been settled with Pictoright in Amsterdam. © 2018, c/o Pictoright Amsterdam

nai010 publishers is an internationally orientated publisher specialized in developing, producing and distributing books in the fields of architecture, urbanism, art and design.
www.nai010.com

nai010 books are available internationally at selected bookstores and from the following distribution partners: North, Central and South America – Artbook | D.A.P.; New York, USA, dap@dapinc.com; rest of the world – Idea Books, Amsterdam; the Netherlands, idea@ideabooks.nl

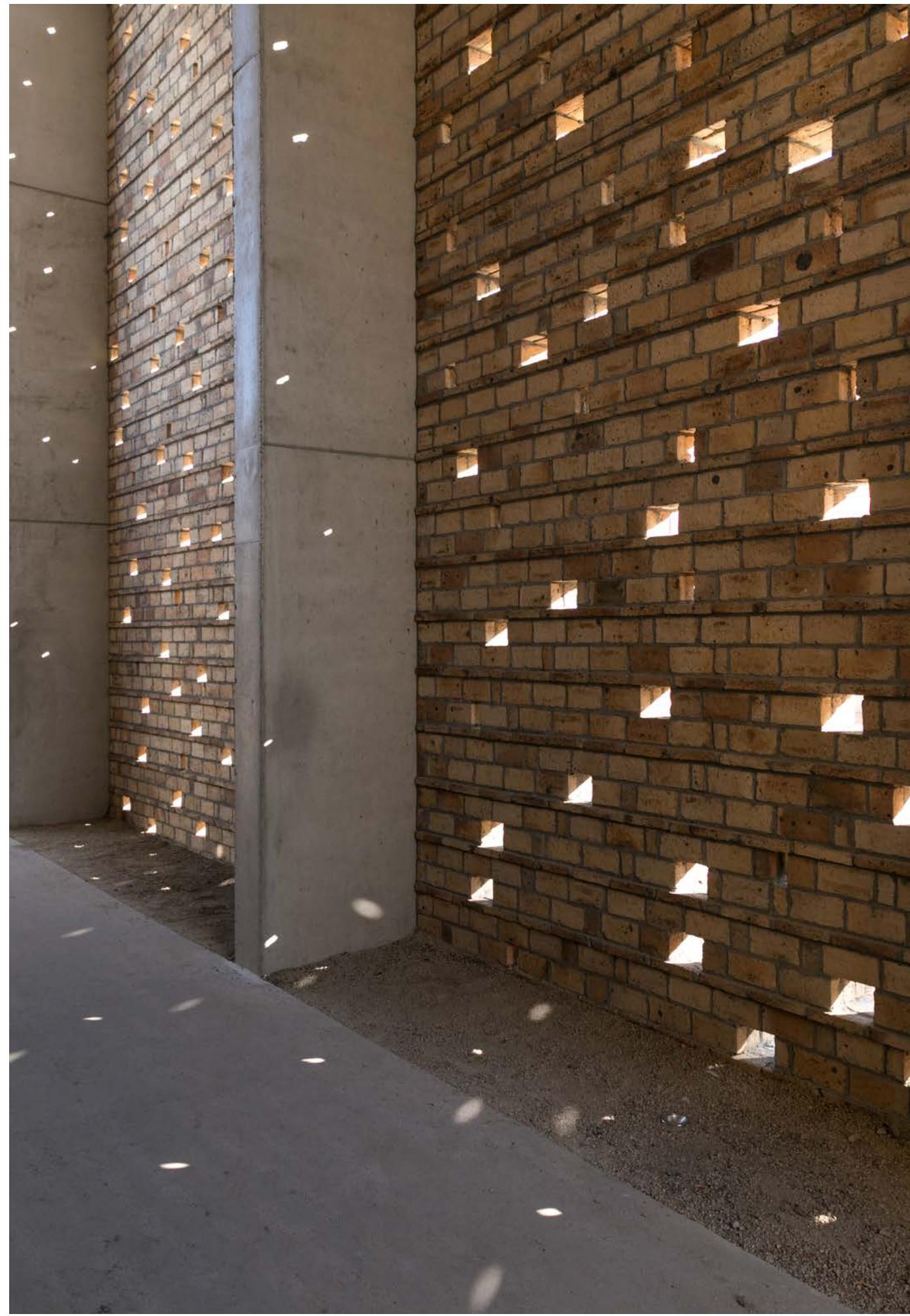
For general questions, please contact nai010 publishers directly at sales@nai010.com or visit our website www.nai010.com for further information.

Printed and bound in the Netherlands

ISBN 978-94-6208-495-7

NUR 648
BISACARC003000, ARC006000

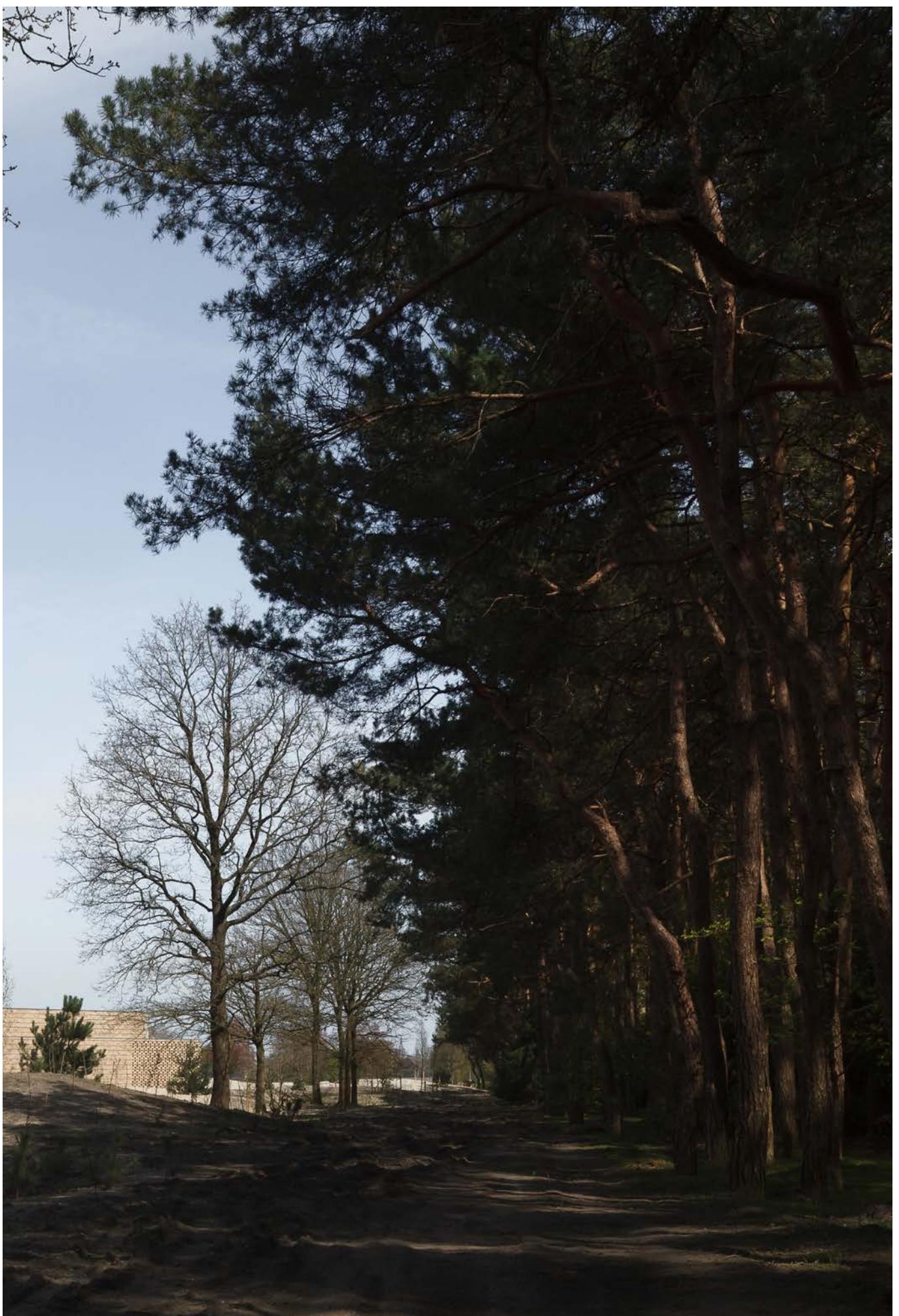

a2o-architecten statie stuifduin

In this book, Belgian architects a2o highlight their investigative and connective approach to architecture through an evocative reading of their latest project, cemetery site and crematorium Statie Stuifduin in Lommel, Belgium. This modest but radical design blends architecture and landscape in a processional flow of spaces that reveals a deep understanding of both the fundamental aspects of and changing attitudes towards death, burial and the journey of life. In lieu of explicit religious symbols, the universal power of nature replaces the sacral, and Romantic notions of seeking meaning in rediscovered nature are examined. In doing so, Statie Stuifduin goes beyond the specifics of the building to explore new visions of what contemporary funeral architecture can be.

Dans cet ouvrage, les architectes du bureau belge a2o mettent en lumière leur approche de l'architecture axée sur la recherche et la mise en relation à travers une lecture évocatrice de leur dernier projet, le complexe de cimetière et de crématorium baptisé «Statie Stuifduin», situé à Lommel, en Belgique. Cette réalisation mesurée autant que radicale mêle architecture et paysage dans une séquence processionnelle d'espaces permettant d'appréhender intensément à la fois les codes intemporels et les attitudes mouvantes vis-à-vis de la mort, des rites funéraires et de l'existence perçue comme traversée. En l'absence de symboles religieux explicites, la puissance universelle de la nature remplace le sacré et l'esprit se plonge dans la thématique romantique de la quête de sens au sein d'une nature redécouverte. Ce faisant, Statie Stuifduin transcende les particularités d'un édifice avec un fil conducteur: qu'est-ce que l'architecture funéraire contemporaine?

In dit boek belichten de architecten van het Belgische bureau a2o hun onderzoekende en verbindende benadering van architectuur door middel van een evocatieve analyse van hun nieuwste project, begraafplaats en crematorium Statie Stuifduin in Lommel, België. Dit ingetogen maar radicale ontwerp combineert architectuur en landschap in een processionele opeenvolging van ruimtes die blijkt geeft van een doorleefd begrip van zowel de tradities als de veranderende attitudes ten aanzien van dood, begrafenis en de reis van het leven. Bij afwezigheid van expliciete religieuze symbolen vervangt de universele kracht van de natuur het sacrale, en worden romantische noties van het zoeken naar betekenis in een herontdekte natuur onderzocht. Daarmee gaat dit boek over meer dan een gebouw en verkent het wat hedendaagse begrafenisarchitectuur kan zijn.